

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1086
van **MERCEDES VAN VOLCEM**
datum: 9 juni 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

*Beheersovereenkomsten landbouwers en Vlaamse Landmaatschappij (VLM) -
Erosiebestrijding*

Landbouwers kunnen vrijwillig een vijfjarige beheersovereenkomst aangaan met de Vlaamse Landmaatschappij. De landbouwer verbindt zich met deze beheersovereenkomst tot een extra inspanning voor milieu, natuur en biodiversiteit op zijn of haar landbouwbedrijf, inspanningen die verder gaan dan wettelijk verplicht is. Met de beheersovereenkomsten krijgen de landbouwers jaarlijks een financiële duw in de rug om verder te gaan dan de wettelijke verplichtingen.

Het zuiden van Vlaanderen heeft te kampen met heel wat erosieproblemen. Op de hellende akkers in de zandleem- en leemstreek stroomt jaarlijks 1 tot 10 ton grond per hectare per jaar weg door erosie. In extreme gevallen kan dat zelfs oplopen tot 100 ton per hectare per jaar. Voor landbouwers leidt bodemerosie tot opbrengstverlies door het wegspoelen van vruchtbare grond, zaai- en plantgoed, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Op lange termijn veroorzaakt bodemerosie een vermindering van de bodemkwaliteit. Ook stroomafwaarts zijn er heel wat negatieve gevolgen: waterlopen raken vervuild en straten lopen onder.

Landbouwers kunnen de bodemerosie op hun percelen bestrijden door een beheersovereenkomst te sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Ze ontvangen dan vijf jaar lang een jaarlijkse vergoeding voor hun inspanningen. Enerzijds kunnen ze een beheersovereenkomst sluiten voor de aanleg en het onderhoud van een grasstrook of strategisch grasland. Door een strook of een heel perceel in te zaaien met gras voorkomen ze dat bodemdeeltjes wegspoelen. Bovendien remt het gras het afstromende water af en vangt het meegevoerde bodemdeeltjes op. Anderzijds kunnen ze een beheersovereenkomst sluiten voor de aanleg en het onderhoud van een erosiedam uit stobalen. Voor de dam wordt het afstromende water tijdelijk gebufferd en worden de meegevoerde bodemdeeltjes afgezet. Ze moeten deze maatregel combineren met een beheersovereenkomst voor een grasstrook of strategisch grasland aangelegd in functie van erosiebestrijding.

1. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal overeenkomsten vallen onder deze categorie?
2. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal overeenkomsten per provincie vallen onder deze categorie?
3. Om hoeveel hectare dergelijke grasstrook of dergelijk strategisch grasland in combinatie met een erosiedam gaat het? Hoeveel per provincie?

4. Moeten beide maatregelen samen ingevoerd worden om een tegemoetkoming te krijgen via de VLM?

Zo niet, hoeveel landbouwers gaan enkel de beheersovereenkomst met betrekking tot een grasstrook met strategisch grasland aan?

5. Welke gebieden in Vlaanderen komen in aanmerking voor deze beheersovereenkomst?
6. Hoe volgen de bedrijfsplanners deze grasstrook of dat strategisch grasland in combinatie met een erosiedam op met de betrokken landbouwers?
7. Hoe wordt het resultaat van deze grasstroken of dat strategisch grasland in combinatie met een erosiedam opgevolgd over de jaren heen?
8. Welke resultaten liet de minister al optekenen?
9. Welk bedrag werd in totaal uitbetaald aan de landbouwers in 2018, 2019, 2020 en 2021 met deze beheersovereenkomst?
10. Welk bedrag werd in totaal uitbetaald aan landbouwers per provincie in 2018, 2019, 2020 en 2021 met deze beheersovereenkomst?
11. Hoeveel landbouwers van het totale aantal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu)?
12. Hoeveel landbouwers van het provinciale totaal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu) per provincie?

ANTWOORD

op vraag nr. 1086 van 9 juni 2021
van **MERCEDES VAN VOLCEM**

De hier meegegeven cijfers zijn gedestilleerd uit de jaarlijkse ramingen op basis van de gesloten contracten. Als gevolg van contractstopzettingen doorheen het jaar en dergelijke kunnen de werkelijk uitbetaalde vergoedingen iets lager liggen. De afwijkingen zijn echter beperkt.

1. 845 dossiers of 14 % van de in totaal 5928 dossiers vallen onder de doelstelling erosiebestrijding.
2. Tabel 1: Aantal beheerovereenkomsten (dossiers) erosiebestrijding per provincie.

Provincie	Aantal dossiers
West-Vlaanderen	66
Oost-Vlaanderen	98
Limburg	222
Antwerpen	7
Vlaams-Brabant	452
TOTAAL	845

3. Ik verwijs naar tabel 2. Deze tabel geeft het overzicht van de verschillende beheerpakketten binnen de doelstelling erosiebestrijding. Voor de stroken gaat het over een bundeling van meerdere beheerpakketten.

Tabel 2: Areaal aan beheerovereenkomsten erosiebestrijding, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	VL	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	Eenheid
Aanleg en onderhoud erosiedam	1098	10,00	0,00	138,00	0,00	950,00	meter
Erosiestroken	663,79	28,55	43,67	197,46	0,00	394,11	hectare
Strategisch grasland	30,66	2,08	2,43	0,00	0,00	26,15	hectare

4. De beheerovereenkomsten strategisch grasland dienen niet in combinatie met een erosiedam gesloten te worden.

Er zijn 22 landbouwers met één of meer detailovereenkomsten voor strategisch grasland en 831 landbouwers met één of meer detailovereenkomsten voor een grasstrook. Erosiedammen moeten steeds op een grasstrook aangelegd worden.

5. Tijdens de derde programmaperiode (het PDPO III, 2014-2020) konden landbouwers deze beheerovereenkomsten op alle erosiegevoelige percelen in Vlaanderen sluiten.

In de overgangperiode naar het nieuwe GLB (2021-2022) kan de basiserosiestrook enkel hernieuwd worden voor een looptijd van twee jaar, dus na afloop van de initiële beheerovereenkomst (uitdoven van de maatregel). In de gebieden voor soortenbescherming kunnen nieuwe beheerovereenkomsten (pakketten met een opgelegd beheer) binnen de doelstelling erosie wel nog gesloten worden tijdens de overgangperiode.

6. Ik duid kort de taken die bedrijfsplanners uitvoeren. De VLM-bedrijfsplanner komt langs op het landbouwbedrijf om samen met de landbouwer te bekijken welke beheerpakketten mogelijk zijn op het bedrijf en helpt hem of haar bij het invullen van het aanvraagformulier. De beheerovereenkomsten worden op die manier verantwoord ingezet, op de juiste plaats, op maat van het bedrijf én rekening houdend met actuele en potentiële kwaliteiten van de natuur, het landschap en de streekidentiteit. Na het sluiten van de beheerovereenkomst kunnen landbouwers beroep doen op de VLM-bedrijfsplanner als ze vragen hebben bij de uitvoering van de beheerovereenkomst. De bedrijfsplanner begeleidt jaarlijks ook proactief een aantal lopende beheerovereenkomsten met het oog op een correcte uitvoering van de beheermaatregelen.
7. Dit type beheerovereenkomsten vormt samen met alle andere beheerovereenkomsten de submaatregelen "beheerovereenkomsten" binnen het PDPO III. Het resultaat (output) van het programma wordt opgevolgd door specifieke indicatoren zoals arealen (ha), uitgaven (EUR), landbouwbedrijven met agromilieu-klimaatmaatregelen (aantal), areaal onder landbouwoppervlakte onder agromilieu-klimaatmaatregelen (ha). Elk jaar wordt over de voortgang van het programma gerapporteerd bij de Europese Commissie. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslagen van het PDPO](#)). Halverwege het programma wordt een iets uitgebreider rapport opgemaakt. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslag van 2018](#)).

Omdat alle beheerovereenkomsten als een maatregel worden beschouwd, kan ik meegeven dat op basis van de huidige rapportering de beheerovereenkomsten op zich ertoe bijdragen dat die specifieke indicatoren gelinkt aan agromilieu-klimaatbetalingen op schema zitten. Bij aanvang van het programma bestond de enorme uitdaging erin de omslag te maken naar meer "biodiversiteit en landschap" gerichte uitvoering van het programma rond beheerovereenkomsten. Ik denk dat we daarin geslaagd zijn. Zo'n 90% van alle betalingen gaan naar biodiversiteit en landschapsgerichte maatregelen. Ik ben blij dat we deze omslag gemaakt hebben. De basispakketten erosiebestrijding (aanleg en onderhoud van een erosiegrasstrook, aanleg van strategisch grasland en erosiedammen) maken geen deel uit van die groep. Zo een 6% van alle betalingen gaat naar erosiebestrijdende maatregelen.

Verder wordt in de regel elk jaar zo een 5% van alle beheerovereenkomsten onderworpen aan een terreincontrole. Die controles ter plaatse garanderen dat de subsidies goed worden ingezet en uitgevoerd worden conform de specifieke beheervoorwaarden. Dit type beheerovereenkomsten maakt deel uit van die steekproef.

Deze maatregelen worden vaak gesloten in samenspraak met lokale actoren die actief zijn op het platteland zoals regionale landschappen, lokale vertegenwoordigers van milieu- of natuurorganisaties, gemeenten, provincies of erosiecoördinatoren. Het gaat om kleine, lokale of gebiedsgerichte specifieke noden waar dit type beheerovereenkomst een deel van de oplossing. Het resultaat of de effecten zijn dus lokaal maatwerk. Sedimentafvoer wordt beperkt en de eroderende kracht van het water wordt verminderd.

Ten slotte wil ik iets algemeen meegeven over de effecten van de maatregelen uit het programma. In de plan-MER worden de positieve milieueffecten van de beheerovereenkomsten beschreven, met name op fauna en flora, de bodem, het landschap, het oppervlaktewater en de koolstofopslag. Ik verwijs graag naar paragraaf 5.3.4. van [de plan-MER](#), waar de maatschappelijke diensten van dit type maatregelen beoordeeld wordt.

8. Ik verwijs graag naar vraag 7.

9. Tabel 3. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2018 voor de beheerovereenkomsten erosiebestrijding, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Aanleg en onderhoud erosiedam	0	0	0	10.622	283	10.905
Erosiestroken	39.397	58.144	3.894	563.500	252.797	917.732
Strategisch grasland	625	1.504	0	1.937	0	4.067
TOTAAL	40.022	59.648	3.894	576.060	253.080	932.704

Tabel 4. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2019 voor de beheerovereenkomsten erosiebestrijding, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Aanleg en onderhoud erosiedam	0	0	0	10.815	733	11.548
Erosiestroken	41.226	61.586	14.070	573.309	279.930	970.122
Strategisch grasland	1.288	1.504	0	7.230	0	10.022
TOTAAL	42.514	63.090	14.070	591.354	280.663	991.692

Tabel 5. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2020 voor de beheerovereenkomsten erosiebestrijding, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Aanleg en onderhoud erosiedam	129	0	1.633	257	12.153	14.172
Erosiestroken	36.401	61.481	294.878	8.635	613.717	1.015.112
Strategisch grasland	1.288	1.504	532	0	15.958	19.282
TOTAAL	37.817	62.985	297.043	8.893	641.827	1.048.565

Tabel 6. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2021 voor de beheerovereenkomsten erosiebestrijding, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Aanleg en onderhoud erosiedam	129	0	1.775	0	12.217	14.120
Erosiestroken	34.438	53.886	291.091	0	599.295	978.710
Strategisch grasland	1.288	1.504	0	0	16.187	18.979
TOTAAL	35.854	55.390	292.866	0	627.699	1.011.809

10. Ik verwijs naar de tabellen voor vraag 9.

11. Ik verwijs naar de tabel bij vraag 1. Het aantal landbouwers is het aantal dossiers (beheerovereenkomsten).

12. Ik verwijs naar vraag 2.